
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2018:6

Bank-id som identifikation vid in- och utträde

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:27 med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om det är lämpligt att kunna identifiera sig med Bank-id vid anmälan om upptagande respektive utträde ur Svenska kyrkan.

Utskottet anser att frågan om elektronisk identifiering inte bör begränsas till situationen när en person anmäler inträde i eller utträde ur Svenska kyrkan varför utskottet anser att motionen ska avslås. Frågan om elektronisk identifiering som alternativ till ingivande av egenhändigt undertecknade handlingar bör istället behandlas generellt för att omfatta de olika situationer när identifiering krävs. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet med anledning av motionen ska ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att i Svenska kyrkan godta elektronisk identifiering som alternativ till identifiering genom egenhändigt undertecknande av handlingar och i det sammanhanget också pröva behovet av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:27.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2018:27 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för att i Svenska kyrkan godta elektronisk identifiering som alternativ till identifiering genom egenhändigt undertecknande av handlingar och i det sammanhanget också pröva behovet av ändringar i kyrkoordningen.

Motionens förslag

Motion 2018:27 av Johan Blix m.fl., Bank-id som identifikation vid in- och utträde

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om det är lämpligt att kunna identifiera sig med Bank-id vid anmälan om upptagande respektive utträde ur Svenska kyrkan.

Bakgrund

Bestämmelserna om kyrkotillhörighet finns i 29 kap. kyrkoordningen. Den som döps i Svenska kyrkans ordning blir upptagen i Svenska kyrkan, vilket är huvudvägen in i Svenska kyrkan. För den som redan är döpt eller begär undervisning som förberedelse för dop gäller enligt 4 § att anmälan om upptagande i Svenska kyrkan görs skriftligen. Enligt praxis innebär detta att anmälan utöver att den kan göras med en undertecknad skrivelse även kan sändas per e-post eller motsvarande sätt via internet, per fax eller

lämnas av ett befullmäktigat ombud. Den som anmält sig ska alltid få en skriftlig bekräftelse varför möjlighet finns att göra en rättelse om något missuppfattats.

När en kyrkotillhörig vill utträda ur Svenska kyrkan krävs enligt 29 kap. 5 § kyrkoordningen antingen en personlig anmälan hos kyrkoherden eller att en egenhändigt undertecknad handling med begäran om utträde lämnas till Svenska kyrkan.

För personer under 18 år som vill anmäla upptagande i eller utträde ur kyrkan gäller särskilda bestämmelser.

Användande av e-legitimation har blivit det vanligaste sättet i Sverige för att utföra vissa grundläggande uppgifter som att betala räkningar och lämna deklARATIONER och andra intyg. En statlig utredning om effektiv styrning av nationella digitala tjänster presenterade i januari 2018 sitt betänkande *reboot – omstart för den digitala förvaltningen* (SOU 2017:114). I betänkandet föreslås bland annat en statligt utfärdad e-legitimation till svenska medborgare och folkbokförda samt att den nationella digitala infrastrukturen för elektronisk identifiering ska regleras i lag. I betänkandet belyses de många fördelar som e-legitimation medför liksom det beroende och den sårbarhet som skapas, samt att en stor del av allmänheten frivilligt eller ofrivilligt står utanför användandet av digitala tjänster. Utredningen har varit ute på remiss och förväntas resultera i en proposition.

I Norska kyrkan är det sedan 1 juli 2016 möjligt att använda Bank-id för att med en elektronisk självbetjäningstjänst anmäla inträde och utträde ur kyrkan. I samband med kyrkovalet i Norska kyrkan hösten 2015 efterlystes en möjlighet att själv lätt kunna ta reda på om man är medlem och att kunna inträda eller utträda ur kyrkan. Krav på en självbetjäningstjänst för att kunna utträda ur kyrkan spreds på olika sociala medier under sommaren och hösten 2015. Intresset för en sådan lösning var särskilt stort bland personer som felaktigt funnits med i medlemsregistren. Såväl departement som kirkerådet, norska kyrkans motsvarighet till kyrkostyrelsen, ville ge den enskilde möjlighet att identifiera sig elektroniskt vid anmälan om inträde eller utträde. Bland remissinstanserna fanns ett brett stöd för införandet av självbetjäningstjänsten, men det fanns även invändningar som bland annat gällde att det pastorala perspektivet och kontakten med den lokala församlingen därmed kommer i skymundan eller uteblir både vid inträden och utträden (KM 20/16 *Forskrift om innmelding i og utmelding av Den norske kirke*). Till skillnad från i Sverige har ett inträde eller utträde ur Norska kyrkan inte någon direkt avgifts- eller skattemässig konsekvens för individen då staten från den allmänna statsbudgeten fördelar ekonomiskt stöd till olika tros- och livssynssamfund.

I Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland finns möjlighet att anmäla inträde i kyrkan genom en datasäker webbtjänst där bankkoder används för inloggning. Då förmedlas de flesta uppgifter som behövs för inträde från befolkningsregistret till församlingen. Medlemskapet träder i kraft när församlingen har bekräftat det. Utträde ur kyrkan görs genom personlig eller skriftlig anmälan, på liknande sätt som i Svenska kyrkan.

I Danska folkkyrkan finns inte någon motsvarande digital tjänst. På kyrkans gemensamma hemsida finns under fliken Medlemskap kontaktuppgifter till respektive församlingspräst samt uppmaning att när det gäller inträde kontakta församlingsprästen och att vid utträde kontakta församlingsprästen eller pastorsexpeditionen.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:27.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2018:27 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för att i Svenska kyrkan godta elektronisk identifiering som alternativ till identifiering genom egenhändigt undertecknande av handlingar och i det sammanhanget också pröva behovet av ändringar i kyrkoordningen.

Tekniken för elektronisk identifiering har under de senaste åren utvecklats och kommit till användning i allt högre grad i samhället. Utskottet konstaterar att det i kyrkoordningens reglering finns ett flertal situationer där egenhändigt undertecknande krävs för att en enskild persons ärenden ska få handläggas inom Svenska kyrkan och motionen behandlar ett par av dessa situationer.

Organisationsutskottet har uppmärksammat Tillsyns- och uppdragsutskottet på en synpunkt som Svenska kyrkans valprovsningsnämnd har lämnat i sin verksamhetsberättelse för 2017. Valprovsningsnämnden anser att det finns bestämmelser som skulle kunna anpassas mer efter vad som gäller t.ex. förvaltningsrättsligt. Ett sådant exempel är kravet på att ett överklagande ska vara egenhändigt undertecknat (58 kap. 4 § kyrkoordningen).

Både motionen och det Valprovsningsnämnden har anfört pekar på behovet av att överväga anpassningar av den kyrkorättsliga regleringen efter utvecklingen inom det förvaltningsrättsliga området, särskilt vad gäller elektronisk identifiering. Utskottet anser att det finns anledning att överväga att göra det möjligt för enskilda personer att inom Svenska kyrkan kunna använda sig av elektronisk identifiering i de situationer som kräver egenhändigt undertecknande av handlingar. Beroende på vad avsikten är med ingivandet av handlingen kan det elektroniska undertecknandet, liksom ingivandet av motsvarande pappershandling, behöva kompletteras med personlig kontakt från församlingen eller pastoratet. Frågan om elektronisk identifiering bör inte begränsas till situationen när en person anmäler inträde i eller utträde ur Svenska kyrkan varför utskottet anser att motionen ska avslås. Frågan om elektronisk identifiering som alternativ till ingivande av egenhändigt undertecknade handlingar bör istället behandlas generellt för att omfatta de olika situationer när identifiering krävs.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Margareta Nisser-Larsson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Margareta Nisser-Larsson, ordförande, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Jenny Thor, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Lisbeth Göranson, Anna-Lena Carlsson, Helena Elmqvist, Helena Nordvall, Hanna Unger, Linda Sjöö och Torbjörn Arvidsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Birgitta Eliasson, Sebastian Clausson, Linda Isberg, Sten Janson, Alexander Christiansson, Johan Blix, Hans Weichbrodt, Lars Arvidsson och Jan Björkman.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.